

راهکار های پایایی و مانایی خانواده متعالی

استاد راهنما: خانم فاطمی مهر

نویسندگان: زهرا نقی لو و زهرا قره داغی بجوانی

مدرسه علمیه تخصصی: حضرت آمنه(س)، قم.

چکیده

با توجه به بالا رفتن آمار طلاق و به خصوص تاثیرگذاری عوامل خارجی مانند ماهواره‌ها و فضای مجازی و القای سبک زندگی غربی، خانواده‌های ایرانی و مسلمان همواره در معرض تهدید این خطرها هستند. علاوه بر آن نسل جوان ما بسیار بیشتر از والدین خود در معرض این محیط و تاثیرات آن قرار دارند، بنابراین قطعاً یک خانواده برای تعالی خود و پایایی و مانایی خود، نیاز به راهکارهایی دارد که پایه‌های خود را کاملاً تقویت کند و از این تهدیدات خود را بتواند حفظ کند. این مقاله در صدد آن است که با ارائه راهکارهایی به پایایی و مانایی هرچه بیشتر خانواده‌ی ارزشمند ایرانی و اسلامی کمک کرده و آن را به جهان ثابت کند. روش تحقیق این مقاله به صورت کتابخانه‌ای می‌باشد. خانواده‌ای تعالی و رشد خواهد داشت و پایا و مانا خواهد بود که در درجه‌ی اول همسران نسبت به عوامل طلاق و آسیب‌ها، آگاهی کافی داشته باشند و در تلاش باشند که در زندگی زناشویی خود از آن‌ها تا حد امکان اجتناب کنند و در مرحله‌ی بعد به عوامل و راهکارها هم اهمیت داده و آن‌ها را در زندگی خود جاری سازند.

واژگان کلیدی

خانواده، پایایی و مانایی، خانواده متعالی.

مقدمه

خانواده اولین کانون رشد و آرامش انسان است که محافظت از آن، مسئولیتی بسیار سنگین به شمار می آید. خانواده به عنوان قدیمی ترین نظام در جوامع بشری، مناسب ترین کانون برای نیاز های جسمی و روحی و روانی اعضایش، بهترین بستر برای پرورش نسلی کارآمد و معتقد به ارزش های دینی و اجتماعی و زمینه ساز تامین نیاز های اساسی جامعه و پیشرفت آن است؛ اما خانواده مانند تمام نهاد های ارزشی، در معرض انواع آسیب ها و آفت هایی است که سلامتی، مانایی و پایداری آن را تهدید می کند. اسلام به عنوان برنامه ای جامع، همانطور که در تمام حوزه های انسانی دارای اصول و راهنمایی است؛ بنابراین در حیطه درمان آسیب ها، اختلال ها و مشکلات خانواده نیز دارای مبانی و اصول خاص خود خواهد بود.

اسلام توجه زیادی به نهاد خانواده نموده و آن را محبوب ترین بنیان، عنوان کرده است. از آن جایی که سلامت یک جامعه در گرو سلامتی و تعالی بنیان خانواده است، پایداری خانواده یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی است. یعنی می توان گفت برای سلامت و ساخت جامعه ی متدین فرهنگی، در درجه ی اول باید بر مسائل تعالی و ماندگاری خانواده ها کار کرد.

خانواده، استحکام و محیط آن در اسلام اهمیت و جایگاه بالایی دارد، به خصوص که در کشور جمهوری اسلامی ایران که حکومت آن بر اساس قوانین نجات بخش اسلام، پایه گذاری شده، جایگاه خانواده ی سالم و متعالی ارزش والایی دارد. طبق بیانات مقام معظم رهبری، در حال حاضر مهم ترین و اصلی ترین نقشه و اندیشه دشمنان، تصویرسازی غلط از وضع کشور ایران و اغوای افکار عمومی دنیاست، که در خانواده های ایرانی مشکلات مختلف و فراوانی وجود دارد و طلاق بر ماندگاری خانواده و ازدواج غلبه دارد. با توجه به بالا رفتن آمار طلاق و به خصوص تاثیرگذاری عوامل خارجی مانند ماهواره ها و فضای مجازی و القای سبک زندگی غربی، خانواده های ایرانی و مسلمان همواره در معرض تهدید این خطر ها هستند.

علاوه بر آن نسل جوان ما بسیار بیشتر از والدین خود در معرض این محیط و تاثیرات آن قرار دارند، بنابراین قطعاً یک خانواده برای تعالی خود و پایداری و مانایی خود، نیاز به راهکارهایی دارد که پایه های خود را کاملاً تقویت کند و از این تهدیدات خود را بتواند حفظ کند. این مقاله در صدد آن است که با ارائه راهکارهایی به پایداری و مانایی هرچه بیشتر خانواده ی ارزشمند ایرانی و اسلامی کمک کرده و آن را به جهان ثابت کند. روش تحقیق به صورت کیفی و بر کتابخانه ای انجام می شود.

مفهوم شناسی

خانواده در لغت، به معنای اهل خانه یا اهل البیت است. (دهخدا، ۱۳۲۴) و در اصطلاح، مجموعه افراد دارای پیوند سببی یا نسبی که در زیر یک سقف زندگی می کنند (معین، ۱۳۵۱) کوچک ترین واحد اجتماعی که شامل پدر، مادر، و فرزندان آن ها است. (عمید، ۱۳۳۵) یگانه سازمان اجتماعی که بادوام و همگانی است و از دیرباز در زندگی بشرهای ماقبل تاریخ وجود داشته و حتی قبل از عبادتگاه و دولت و هر سازمانی که برای تمرکز فعالیت آدمی بوجود آمده است خانواده می باشد (دهخدا، ۱۳۲۴) خانواده واحد اصلی ساختار اجتماعی است و تعریف دقیق آن و وظایفی که برعهده خانواده است، از فرهنگی به فرهنگ دیگر تغییر می کند و ثابت نیست. خانواده ها معمولاً دارای دو نوع گسترده و هسته ایاند؛ خانواده گسترده بر گروهی وسیع از منسوبان اطلاق می شود که در کنار یکدیگر زندگی می کنند یا ارتباطی نزدیک با یکدیگر دارند. خانواده هسته ای خانواده ای مشتمل بر والدین و فرزندان است. (دانشنامه آزاد فارسی، ۱۳۸۹)

خانواده نعمتی بزرگ از جانب خداوند است که با انعقاد زوجیت و جریان عقد بین دو فرد حاصل می شود و با تولد فرزندان بر قوام و دوام آن افزوده می گردد؛ «خانواده متعالی» خانواده ای است که به فرامین پروردگار عمل نموده و روابط بین اعضای آن براساس اندیشه توحیدی است و افراد آن حقوق کامل یکدیگر را رعایت می کنند. آشنایی با سبک زندگی اسلامی خانواده متعالی، از منظر قرآن و معصومین علیهم السلام، برای رسیدن به سعادت و رستگاری و بهره مند شدن از امنیت اخلاقی و روانی، بسیار لازم و ضروری است.

آسیب شناسی

برای بررسی راهکارهای پایایی و مانایی خانواده، در ابتدا باید آسیب ها شناخته شوند؛ پس ما در ابتدا به این می پردازیم که چه عللی باعث می شود پایه های خانواده سست شده و در نهایت به طلاق منجر می شود. با آگاهی از این آسیب ها و جلوگیری از آن ها، راهکار ها ناخودآگاه به ذهن سلیم می رسند.

طبق آخرین آماری که "آمار فکت" (Amarfact.com)، از مرکز آمار ایران به دست آورده است؛ آمار ازدواج و طلاق ثبت شده در ایران نشان می دهد که در طی نزدیک شدن به سال ۱۴۰۲ تعداد ازدواج ها کم و تعداد طلاق ها افزایش داشته است. در سال ۱۴۰۲ تعداد ازدواج ها به ۴۸۱۳۹۵ و تعداد طلاق ها به ۲۰۲۱۸۳ رسیده است. حال به بررسی علل شایع این اتفاق می پردازیم.

شبکه های اجتماعی و فضای مجازی

روابط دختر و پسر پیش از ازدواج، ترویج فرهنگ هم پاشی به جای ازدواج و عادی جلوه دادن سقط جنین برای دختران یکی از عوامل احتمالی تاثیر گذار بر افزایش روند طلاق در بین زوجین، شبکه های اجتماعی هستند. هرچقدر میزان استفاده از این شبکه ها در بین زوجین بیشتر باشد، سردی روابط زناشویی و طلاق هم بیشتر می شود.

بهره گیری از شبکه های اجتماعی اگرچه جذابیت های خاص خود را دارد، ولی بر زندگی خانوادگی و روابط زناشویی تاثیر گذاشته و به یکی از علل و دلایل بالا رفتن آمار طلاق در کشور تبدیل شده است. پیام مشترک این شبکه ها عبارت است از: ترویج خانواده های بی سامان در مقابل ساختار خانواده عادی، عادی سازی خیانت همسران به یکدیگر، عادی جلوه دادن سقط جنین برای دختران جوان (محمدی، ۱۳۹۶، شماره ۴۷، از ص ۸۷ تا ۱۰۶)

عدم هماهنگی بین زوجین

به گفته کارشناسان، ازدواج هایی که در آنها هماهنگی بیشتری بین زوجین وجود دارد، موفق ترند و کمتر به طلاق می انجامند. تشابهاتی مانند هماهنگی سنی، طبقه اجتماعی، سطح تحصیلات، سطح هوش، هم نژاد بودن، دین مشابه داشتن، هم زبان بودن و ... یک ازدواج موفق را رقم می زند. (اسحاقی، ۱۳۹۴، ص ۶- ۱۵)

یکی از شرایط ازدواج در اسلام «کفو» بودن است و اولین مرتبه از کفویت، همسانی در مذهب و دین می باشد. اختلاف در مذهب یکی از عوامل مهم درگیری و از هم پاشیدگی خانواده است. زندگی یک مسلمان بر اساس اسلام و فرهنگ اسلامی صورت می گیرد و کارهای غیر مسلمان بر اساس فرهنگ غیر اسلامی انجام می شود. در صورت ازدواج دو فرد از دو فرهنگ دینی و غیردینی، یا کارشان به اختلاف و نزاع روابط خانوادگی در خانواده می کشد و یا یک طرف دست کم باید از مواضع خود صرف نظر کند. اینجاست که اسلام در آغاز ازدواج، مسئله کفو بودن در مذهب و دین را مطرح کرده است تا علاوه بر جنبه های معنوی دیگر کانون خانواده از گرمی و عاطفه مذهبی نیز برخوردار باشد.

از مهمترین عوامل پیوند پایدار و ازدواج موفق و زندگی آرام، همسویی بینشها و باورهای دینی و پای بندی عملی زوجین به ارزشها و فرائض شرعی است. بر همین اساس، مردان و زنان خداپاور و پاک اندیش در آرزوی داشتن همسری مؤمن و نیک سیرت و عامل به ارزش های قرآنی هستند. چنین گرایشی در امر روابط خانوادگی برخاسته از نهاد پاک و فطرت کمال جوی ایشان است و از همین روست که خداوند متعال بهترین ازدواج را وصلت پاکان و متقیان با یکدیگر می داند:

«الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَ الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ (سوره نور: ۲۶) ؛ زنان پاک از آن مردان پاک و مردان پاک از آن زنان پاکند.»

چشم و هم چشمی و توقعات بی جا
مقایسه زندگی ها با همدیگر، امروزه بلایی است که میتواند هر زندگی خوب و زیبایی را از هم متلاشی کند، اگر زوجین گرفتار این حالت شوند، تحت هر شرایطی و امکاناتی هرگز به آرامش و رضایت نخواهند رسید. این وضعیت حالتی روانی را در افراد به وجود خواهد آورد که با دست آوردن هرچیزی به موضوع دیگری فکر خواهند کرد که تمامی نخواهد داشت. (اسحاقی، ۱۳۹۴، ص ۶-۱۵)

روابط آزاد و پنهانی پیش از ازدواج
نتیجه این رابطه، آشنایی سطحی و کاملاً عاطفی است و گفت و گوهای مطرح شده در این شرایط، از اصول موثر در شناخت یکدیگر تهی بوده و اگر به ازدواج منتهی شود، از استحکام لازم برخوردار نخواهد بود و بدیهی است که تعداد قابل توجهی از این ازدواج ها به طلاق منجر می شود. (بابایی، ۱۳۹۶، ص ۱۱۳-۱۲۶)

ویژگی های خانواده متعالی
استحکام و بقای نظام خانواده منوط به تحقق شاخص هایی است که اعضای خانواده باید آنها را رعایت کنند. بنابراین باید دانست برای موفقیت در زندگی خانوادگی کسب چه مهارت هایی ضرورت دارد. بدون شک از جمله مهم ترین مهارت های زندگی خانوادگی، شناخت ویژگی های خانواده متعالی و عمل بر اساس این مبانی است .

مهم ترین ویژگی های خانواده متعالی عبارت است از:

احترام و تکریم اعضای خانواده
احترام یکی از پایه های اساسی سلامت یک خانواده است، هرچه قدر احترام میان زوجین و فرزندان بیشتر باشد، تعالی و رشد آن خانواده بیشتر خواهد بود و موجب می شود فضای خانواده و ارتباط بین اعضا گرم تر و پر محبت تر شود. مادر خانواده اگر توسط همسر مورد تکریم قرار گیرد، با آرامش بیشتری به تربیت فرزندان می پردازد و از طرف دیگر اگر پدر مورد تکریم همسر قرار گیرد، این احترام به فرزندان هم منتقل می شود و آن ها می آموزند که باید پدر و مادر و اطرافیان شان را مورد احترام قرار بدهند و در نتیجه آن خانواده به سمت رشد و تعالی و تعادل پیش می رود. (حسنی، ۱۳۹۸، ص ۱-۱۵).

راضی بودن به تقدیر الهی

مفهوم «رضا و رضوان و مرضاه به معنی خشنودی است.» (قرشی، ۱۳۷۱، ج ۳، ص ۱۰۲) ایمان و یقین به اینکه عالم آفرینش بدون حساب و کتاب نبوده و گرداننده‌ای عالم و عادل در پس این نظام، همه چیز را بر اساس حکمت و مصلحت اداره می‌کند؛ در وجود انسان آرامشی حقیقی و انرژی‌زا پدید می‌آید و از وضع موجود و تقدیرات الهی خشنود خواهد شد. البته این به معنای رکود و فعالیت نکردن نیست؛ بلکه مومن در عین رضایت به قضای خداوندی، تلاش می‌کند و در راه راست قدم برمی‌دارد. شیرینی زندگی در سایه همین رضایت است: «هرکس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت‌ترین زندگی را دارد.» (لیثی واسطی، ۱۳۷۶، ص ۱۴۳)

مال حلال

روزی حلال و توجه به کسب و کار و دوری از رکود و بیکاری مورد توجه اسلام و رهبران الهی این مکتب انسان‌ساز بوده است. مال حرام در زندگی و سرنوشت هرکسی نقش ویرانگری دارد. خوراک انسان تأثیر وضعی درسرشت و سرنوشت او گذاشته و رفتارها و زندگی او را جهت‌دهی می‌کند. حرام، سعادت را از زندگی برچیده و سایه ظلمت و شقاوت را بر خانه و خانواده می‌گستراند. از منظر امیرمومنان (ع) حتی سنگ بی‌ارزشی دارای تأثیر این چنینی است: «سنگ غصبی در خانه‌ای، ضامن ویرانی آن است.» (صبحی صالح، ۱۳۷۴، ص ۸۰۵)

عفت و پاکدامنی

پاکدامنی و تعهد نسبت به همدیگر از جمله اصول اساسی است که تداوم و بقای خانواده را موجب می‌شود.

استاد شهید مطهری در تعریف عفاف می‌نویسد: «عفاف و پاکدامنی به‌عنوان یک حالت نفسانی یعنی رام بودن قوه شهوانی تحت حکومت عقل و ایمان، تحت تأثیر قوه شهوانی نبودن، شره نداشتن.» (شهید مطهری، ۱۳۷۳، ص ۱۵۲)، حضرت علی (ع) درباره حقیقت عفت می‌فرماید: «عفت، مقاومت در برابر شهوت‌هاست.» خویش‌داری و عفاف محیط خانواده را از فساد اخلاقی و اختلافات ویرانگر در امان می‌دارد؛ زیرا عفت، بزرگ‌ترین عامل حفظ انسان از غلتیدن به ورطه فساد و تباهی است.

امیرالمؤمنین (ع) فرموده اند: «نتیجه پاکدامنی، مصون ماندن است» (خوانساری، ۱۳۶۰، ص ۳۲۳)

انسان عقیف، در خواسته‌ها و تمایلات خویش حد و مرزی قائل شده و خطوط قرمز را مراعات می‌کند، به همین دلیل در زندگی زناشویی به همسر خود قانع بوده، در پی هوسرانی نمی‌رود.

حضرت علی (ع) پایبندی به اصول خانوادگی و عدم اجازه ورود نامحرم به حریم زندگی را به‌عنوان یکی از صفات کمالی زن معرفی می‌کند: «برخی از بهترین خصلت‌های زنان برای مردان زشت و ناپسند است مانند تکبر، ترس و بخل. هرگاه زنی متکبر باشد، بیگانه را به حریم خود راه نمی‌دهد و اگر بخیل باشد اموال خود و شوهرش را حفظ می‌کند و چون ترسان باشد از هر چیزی که به آبروی او زیان رساند فاصله می‌گیرد» (دشتی، ح ۲۳۴)

رازداری و همپوشانی عیوب یکدیگر

انسان ها برای محفوظ ماندن از سردی و گرمی هوا نیاز به لباس دارند. همچنین برای در امان ماندن از آسیب های روحی و جسمی، زن و مرد به همدیگر به عنوان پوشش و عایق در برابر آسیب ها نیازمند هستند. قرآن زن و مرد را به عنوان لباس برای همدیگر می داند... هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لِهِنَّ.. (البقره/ ۱۸۷)

خداوند دو نفر از زنان پیامبر را به خاطر افشای رازهای خانوادگی به شدت مورد عتاب قرار داده و از آنها می خواهد که از این عمل انحرافیشان توبه کنند.

«وَإِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ» (تحریم: ۳-۴)

امیرالمومنین (ع) رازداری را از عوامل خوشبختی معرفی می کنند: «رازداری گوشه ای از خوشبختی است.» (علامه مجلسی، ج ۴۳، ص ۱۳۴)

وجود روحیه مشورت در میان اعضای خانواده

اهمیت مشورت و نظرخواهی از دیگران نقش مهمی در موفقیت انسان در زندگی دارد. اما مشورت با شریک زندگی به ویژه در امور زندگی مشترک و تربیت فرزندان می تواند به ایجاد آرامش و الفت در میان اعضای خانواده کمک کند.

همچنین با تشریک مساعی بهترین راه در زندگی انتخاب می شود. ایشان مشورت را روشنی بخش راه درست و تک روی را مخاطره آمیز می دانند: «نظر خواستن عین هدایت است و هر که خود را از نظر دیگران بی نیاز ببیند به مخاطره افتد» (نهج البلاغه، الحیاه، ج ۱، ص ۳۱۵). حضرت علی (ع) در امور خانواده و مسائل مهم با حضرت زهرا (س) مشورت می کرد و فاطمه (س) نیز در نهایت تواضع با ایشان همراهی داشت. (دشتی، ۱۳۷۲، ص ۱۶۴-۱۶۷)

تکریم یکدیگر، ایجاد احساس شخصیت در فرزندان، ایجاد الفت و رأفت در میان اعضا خانواده، هماهنگی و همسویی در زندگی از جمله آثار مثبت و مبارک مشورت کردن در خانواده است.

عفو و گذشت

گذشت عاملی مؤثر در ایجاد و تقویت دوستی ها و روابط حسنه است، چنان که خداوند در آیه ۳۴ سوره فصلت می فرماید: "وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ؛ هرگز نیکی و بدی یکسان نیست. بدی را با نیکی دفع کن، ناگاه (خواهی دید) همان کس که میان تو و او دشمنی است، گویی دوستی گرم و صمیمی است.»

لذا اگر در دشمنی‌ها، گذشت و بزرگواری چنین تأثیری می‌گذارد، بدیهی است در خانواده که به طور طبیعی روابط دوستانه وجود دارد، عمیقاً کارساز خواهد بود. اما خود این گذشت‌ها و بزرگواری‌ها از ایمان و تقوای اعضای خانواده سرچشمه می‌گیرد.

عفو و بخشش یکی از زیباترین خصلت‌های انسان است که در فرصت‌های سخت می‌تواند از خود بروز دهد و با این اقدام نه تنها خدا را راضی می‌کند بلکه به آرامش روحی و روانی خودش نیز می‌افزاید. بالاترین بخشش‌ها هم از آن خداست. حضرت زین العابدین در دعای شانزدهم صحیفه‌ی سجاده‌ی خداوند را با وصف "عَفُو" می‌خواند و در دعای التجاء تربیت نفس انسانی را تنها در گرو گذشت خداوند از گناهان فرد میدانند. امام می‌آموزد که مرتبی باید متواضعانه در برابر مرتبی خطایش را بپذیرد.

« اللَّهُمَّ إِنْ تَشَاءُ تَعْفُ عَنَّا فَبُفْضِلِكَ، وَإِنْ تَشَاءُ تُعَذِّبْنَا فَبِعَدْلِكَ، يَا غَنِيَّ الْغَنِيَاءِ، هَانَحْنُ عِبَادُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ، وَأَنَا أَفْقَرُ الْفُقَرَاءِ إِلَيْكَ، فَاجْبُرْ فَاقْتِنَا بِوُسْعِكَ وَلَا تَقْطَعْ رَجَاءَنَا بِمَنْعِكَ؛ بارالها، اگر بخواهی ما را عفو کنی این از فضل و بخشش توست، و اگر بخواهی ما را کیفر نمایی براساس عدالت است، ای کسی که از همه ی اغنیا بی نیازتری، هم اکنون ما بندگان در پیشگاه تو حاضریم، و من محتاج تر از همه نیازمندان نسبت به عفو هستم، بنابراین ناداری ما را با وسعت خود جبران فرما و امید ما را با دریغ نمودنت قطع مگردان.» «وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ؛ باید عفو کنید و چشم بپوشید، آیا دوست نمی دارید خداوند شما را ببخشد؟! و خداوند آمرزنده و مهربان است.» (سوره نور: ۲۲).

بیشترین سفارش اسلام در مورد مسائل خانوادگی در زمینه گذشت و اغماض هر یک از زن و شوهر در لغزشها کج خلقیها و اشتباهات یکدیگر است؛ زیرا زن و شوهر دو انسانی هستند که همانند همه انسانهای دیگر، روحیات و طرز تفکرهای دوگانه دارند.

آنها که مدعی اند ما در همه موارد یک طرز تفکر داریم و در همه مسائل موافق و هماهنگ هستیم شاید هنوز زمینه و موقعیت برایشان پیش نیامده است که خصلت‌های واقعی همدیگر را بشناسند، ضمن آنکه اگر زن و شوهری با روحیه مشترک پیدا شوند باز هم هیچ کدام از اشتباه و خطا و عصبانیت مصونیت ندارد.

از اینجاست که اهمیت گذشت و تأثیر آن در تداوم روابط سالم آشکار میشود. وجود عفو و گذشت به یقین کانون خانواده را گرم نگاه می‌دارد، عشق و محبت را سرزنده می‌کند و اختلاف و مشاجرات را به پایان می‌برد. عفو و گذشت نشانه حسن نیت و خوش بینی به زندگی است. عفو و اغماض به طور قطع، در عواطف دو طرف اثر خوبی می‌بخشد و در طرز تفکر و شیوه عمل آنها تحول ایجاد خواهد کرد. چه بسیار تیرگی‌ها که در پرتو این صفت از میان برخاسته و جای خود را به صفا و صمیمیت داده است.

نتیجه گیری

پس از بررسی علل عمده ی طلاق از جمله شبکه های اجتماعی و فضای مجازی، عدم هماهنگی بین زوجین، چشم و هم چشمی و توقعات بی جا، عوامل اقتصادی، روابط آزاد و پنهانی پیش از ازدواج، نا آشنایی با مهارت های همسر داری و فقدان عشق و محبت طرفین و همچنین ویژگی های یک خانواده متعالی از جمله احترام و تکریم اعضای خانواده، ایجاد و ابراز محبت و عفو و گذشت، مال حلال، عفاف و پاکدامنی، راز داری و هم پوشانی و... به این نتیجه گیری می توان رسید که، خانواده ای تعالی و رشد خواهد داشت و پایا و مانا خواهد بود که در درجه ی اول همسران نسبت به عوامل طلاق و آسیب ها، آگاهی کافی داشته باشند و در تلاش باشند که در زندگی زناشویی خود از آن ها تا حد امکان اجتناب کنند و در مرحله ی بعد به عوامل و راهکار ها هم اهمیت داده و آن ها را در زندگی خود جاری سازند تا بتوانند کانون خانواده را هرچه بیشتر گرم کنند.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

*صحیفه سجادیه

- ۱- اسحاقی، زهرا (۱۳۹۴)، بررسی علل و عوامل طلاق در جامعه و تاثیر مخرب آن بر باتوان، نشریه پژوهش ملل، شماره ۱.
- ۲- بابایی، سید ابوالفضل (۱۳۹۶)، بررسی عوامل طلاق در سال های اولیه ازدواج، نشریه ره توشه، شماره ۱۰۸.
- ۳- پسندیده، عباس، رضایت از زندگی، قم، ۱۳۹۱.
- ۴- تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد (۱۳۶۶)، تصنیف غررالحکم و دررالکلم، قم.
- ۵- حر عاملی، محمد بن الحسن (۱۳۶۷)، وسائل الشیعه، ج ۱۵.
- ۶- حسینی، غلامرضا، بررسی عوامل طلاق از دیدگاه اسلام و روان شناسی اجتماعی، نشریه معارف اسلامی و علوم تربیتی، بهار و تابستان ۱۳۹۸ شماره ۸.
- ۷- حسینزاده، علی (۱۳۸۹)، معرفت اخلاقی، شماره ۵، سال دوم، شماره اول.
- ۸- خوانساری، جمال الدین محمد، (۱۳۶۰) شرح غررالحکم، ج ۳، تهران.
- ۹- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، (۱۳۸۳) ترجمه مفردات راغب، ج ۲، انتشارات: المکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفری.
- ۱۰- شهید مطهری، مرتضی (۱۳۷۳)، تعلیم و تربیت در اسلام، انتشارات صدرا.
- ۱۱- قرشی، سید علی اکبر، (۱۳۷۱)، قاموس قرآن، ج ۳، تهران.
- ۱۲- لیثی واسطی، ابوالحسن علی ابن ابی نزال (۱۳۷۶)، عیونالحکم و المواعظ، قم.
- ۱۳- مجلسی، محمد باقر، (۱۳۷۱)، بحارالانوار، ج ۴۳ و ۷۵.
- ۱۴- محمدی، مصطفی (۱۳۹۶) بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی و فضای مجازی بر میزان طلاق، نشریه مطالعات عملیات روانی، شماره ۴۷.
- ۱۵- مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۸۰)، جامی از زلال کوثر، قم، موسسه آموزشی پژوهی امام خمینی (ره).
- ۱۶- نوری، میرزا حسین (۱۳۶۵)، مستدرک الوسائل، ج ۱۱، آل البیت.